

PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ ZWIĘKSZENIA OPIEKI NAD POLSKĄ MIGRACJĄ ZAROBKOWĄ „BLIŻEJ PRACY, BLIŻEJ POLSKI”

synteza

Uzasadnienie Programu

Wzrost migracji zarobkowej do państw europejskich

Przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej otworzyło przed Polakami możliwość swobodnego przepływu pracowników, wprowadzanego stopniowo przez kolejne kraje europejskie. Utrzymujące się w Polsce bezrobocie, oraz stałe zapotrzebowanie państw zachodnich na siłę roboczą spowodowały znaczną falę wyjazdów zarobkowych obywateli polskich. Szacuje się, że od 1 maja 2004 roku z Polski wyjechał ponad milion osób. Największą dynamikę wyjazdów odnotowano do Wielkiej Brytanii i Irlandii, natomiast pod względem liczebności na pierwszym miejscu plasuje się RFN, gdzie tradycyjnie zatrudnionych jest najwięcej Polaków, głównie przy pracach sezonowych.

Wzrost oraz zmiana zapotrzebowania wobec urzędów konsularnych

Migracja zarobkowa Polaków ma doniosły wpływ na pracę urzędów konsularnych w państwach UE oraz EOG. Spowodowała nie tylko radykalne zwiększenie liczby tradycyjnych czynności konsularnych, ale przede wszystkim przysporzyła urzędom nowych zadań wynikających z zapotrzebowania na informację oraz opiekę konsularną.

Infrastruktura urzędów niewystarczająca do realizacji nowych zapotrzebowań

W tej nowej sytuacji obecna sieć, obsada infrastruktura oraz zakres działań realizowanych przez nasze placówki konsularne okazały się w wielu krajach niewystarczające.

Główne założenia Programu

Aby tę sytuację zmienić Ministerstwo Spraw Zagranicznych opracowało program, którego celem jest polepszenie obsługi, informacji oraz opieki wobec Polaków w krajach o zwiększonej migracji zarobkowej.

Program powstał w wyniku współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, oraz konsultacji z Ministerstwami: Edukacji, Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Gospodarki, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rozwoju Regionalnego, Finansów oraz Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Program zawiera szczegółowy plan działań podlegających kompetencji MSZ, oraz wskazuje kierunki współpracy międzyresortowej i międzynarodowej. W szerszym kontekście przedstawia konieczność opracowania długofalowej narodowej strategii migracji, obejmującej wyjazdy i powroty Polaków oraz przyjazdy zarobkowe do Polski obywateli innych państw. Zadania tego ma podjąć się Międzyresortowy Zespół do Spraw Migracji.

Realizacja Programu

Restrukturyzacja osobowa przewiduje:

- wydłużenie pracy urzędów oraz rozszerzenie obowiązków o zadania z zakresu ogólnej informacji dotyczącej warunków życia i pracy w krajach urzędowania.
- zwiększenie liczby etatów konsularnych (9) oraz stanowisk pomocniczych (16) w Londynie, Dublinie, Edynburgu, Oslo, Kopenhadze, Malmoe, Helsinkach, Brukseli, Hadze, Madrycie, Lizbonie, Mediolanie i Atenach.

Restrukturyzacja lokalowa przewiduje:

- wynajem nowych siedzib dla 3 placówek (Dublin, Londyn, Oslo)
- modernizację rozbudowę oraz prace remontowe w 8 obiektach (Ateny, Barcelona, Berlin, Bruksela, Malmoe, Mediolan, Rzym, Sztokholm),
- doposażenie placówek w meble i wyposażenie biurowe (11 placówek), w sprzęt telekomunikacyjny (8 placówek) oraz informatyczny (10 placówek) i w środki transportu: (5 placówek).

Utworzenie nowych urzędów konsularnych planowane jest w:

- Manchesterze
- Reykjaviku,
- Katanii
- Salonikach

Budżet Programu

25,6 milionów złotych

Akcja informacyjna

Program wskazuje na konieczność przeprowadzenia szerokiej akcji informacyjnej skierowanej do przedstawicieli istniejącej i potencjalnej migracji zarobkowej. Jej celem powinno być zebranie, uzupełnienie, ujednoczenie oraz szeroka dystrybucja informacji na temat warunków życia i pracy w krajach docelowych migracji zarobkowej. Akcja powinna obejmować również informacje o nowych możliwościach powrotów i zatrudnienia w kraju. Wymaga przeprowadzenia badań i konkursu na zintegrowany program informacyjny, który zostałby sfinansowany z dodatkowych środków. W ramach Programu „Bliżej pracy bliżej Polski” MSZ opracowało merytoryczny projekt akcji informacyjnej.

Działania uzupełniające MSZ

Do najważniejszych działań uzupełniających realizowanych przez MSZ należą:

- wspieranie wyspecjalizowanych miejscowych organizacji pozarządowych niosących pomoc Polakom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji bytowej w ich powrocie do stałego miejsca zamieszkania, do pracy i do Polski
- aktywizacja oraz rozbudowa sieci konsulatów honorowych pod kątem pomocy polskiej migracji zarobkowej
- wspieranie działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz kulturalnej środowisk nowej migracji zarobkowej
- udział Wydziałów Ekonomicznych Ambasad RP w działaniach wspierających aktywność gospodarczą przedstawicieli nowej migracji zarobkowej
- monitorowanie oraz wspieranie działań politycznych i lobbingowych na rzecz pełnego otwierania rynków pracy dla Polaków w krajach UE i EOG
- działania na szczeblu europejskim, zmierzające do włączenia zjawiska wewnętrznych masowych ruchów migracyjnych do europejskiej polityki migracyjnej

Współpraca międzyresortowa

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

- koordynowanie współpracy międzyresortowej oraz przygotowanie założeń polskiej polityki w zakresie migracji zarobkowej
- utworzenie oraz finansowanie specjalnych stanowisk pracy ds. migrujących za pracą obywateli polskich w placówkach RP w RFN, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Holandii, Włoszech, Francji Hiszpanii oraz Norwegii (jako projekt pilotażowy zostanie podjęta próba usytuowania jednego z tych stanowisk w miejscowym resorcie pracy)
- specjaliści ds. pracy przejęliby na siebie większość działań analitycznych, informacyjnych oraz interwencyjnych dotyczących migracji zarobkowej

Ministerstwo Edukacji Narodowej

- wspomaganie oświaty polonijnej poprzez wspieranie oraz rozwijanie za granicą systemów nauczania uzupełniającego (punkty konsultacyjne) oraz ramowego (pełny program szkolny)
- działania na rzecz wprowadzenia nauki języka polskiego i kultury narodowej do szkół miejscowych w oparciu o zobowiązania wynikające z Dyrektywy Rady EWG w sprawie kształcenia dzieci pracowników migrujących (77/486/EWG)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

- wykorzystywanie programów oraz funduszy wspólnotowych na rzecz stwarzania młodym naukowcom oraz absolwentom wyższych uczelni warunków zachęcających do prowadzenia badań naukowych w Polsce
- aktywne uczestnictwo w programie „Sokrates-Erasmus”, pozwalającym na zwiększenie mobilności zatrudnienia studentów i absolwentów wyższych uczelni

Ministerstwo Gospodarki

- analiza wpływu polskiej migracji zarobkowej do krajów UE i EOG na polską gospodarkę
- propagowanie i realizacja Programu Operacyjnego „Innowacyjna Gospodarka”, którego celem jest generowanie wzrostu gospodarczego, rozwój przedsiębiorczości, stymulacja zatrudnienia i podniesienie atrakcyjności polskiego rynku pracy
- działania analityczne, informacyjne oraz, w razie potrzeby, interwencyjne Wydziałów Promocji Handlu i Inwestycji, dotyczące przepływu siły roboczej realizowane we współpracy z Wydziałami Ekonomicznymi Ambasad oraz placówkami konsularnymi

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

- opracowanie, opublikowanie oraz przekazanie wojewódzkim urzędом pracy oraz placówkom konsularnym broszury „Kompas podróżny”, uwrażliwiającej na niebezpieczeństwa związane ze zjawiskami pracy przymusowej oraz handlu ludźmi
- współpraca z MSZ w celu ustalenia zasad skutecznego postępowania placówek w sytuacji pojawiania się zagrożeń związanych z pracą przymusową i handlem ludźmi

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

- upowszechnianie informacji o działaniach realizowanych w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”, zmierzających do podnoszenia poziomu oraz jakości zatrudnienia w Polsce jako zachęty do pozostania lub powrotu do kraju

- realizacja działań, skierowanych do pracowników migrujących w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”, obejmujących:
  - szkolenia językowe dla pracowników migrujących
  - szkolenia w zakresie prawa pracy, kultury pracy itp.
  - pomoc prawną i doradztwo w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji na rynku pracy

Ministerstwo Finansów

- doprowadzenie do ujednoczenia umów z krajami UE i EOG o unikaniu podwójnego opodatkowania tak, aby przewidywały one metodę „wyłączenia z progresją” (dochód osiągnięty za granicą nie podlega opodatkowaniu w Polsce)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- podtrzymywanie i propagowanie polskiego dorobku kulturowego w środowiskach nowej migracji zarobkowej za granicą we współpracy z MSZ, Instytutem Adama Mickiewicza, Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina oraz Instytutem Książki

Dyskusja i współpraca ogólnokrajowa

Program opieki nad polską migracją zarobkową powinien zostać poddany pod szeroką dyskusję społeczną, dotyczącą nie tylko zwiększenia opieki nad Polakami przebywającymi za granicą, ale przede wszystkim świadomej strategii na rzecz stwarzania odpowiednich zachęt do pozostawania w kraju oraz powrotów do Polski. W dyskusji tej powinni uczestniczyć przedstawiciele następujących instytucji i środowisk: Sejmu i Senatu, Rzecznika Praw Obywatelskich, władz samorządowych, Kościoła, Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, organizacji pozarządowych, związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz mediów.

Działania na szczeblu międzynarodowym oraz europejskim

- nawiązanie przez instytucje krajowe stałej współpracy z ich odpowiednikami w państwach docelowych migracji zarobkowej Polaków, w celu zapewnienia polskim obywatelom lepszej opieki, zapobiegania dyskryminacji oraz zagwarantowania prawa do podtrzymywania polskiej tradycji oraz języka.
- działania na szczeblu europejskim, zmierzające do włączenia zjawiska wewnętrznych masowych ruchów osób i pracowników spowodowanych rozszerzeniem Unii Europejskiej do dyskusji wokół adekwatnych instrumentów, instytucjonalnych i finansowych, europejskiej polityki migracyjnej

Program „Blżej pracy, bliżej Polski” jest propozycją wyjściową, która powinna być stale aktualizowana stosownie do bieżących działań instytucji współpracujących na rzecz migracji zarobkowej. MSZ proponuje zorganizowanie, w drugim półroczu 2007 roku, pod patronatem Prezydenta RP, ogólnokrajowej konferencji, która umożliwi podsumowanie zrealizowanych działań, a także ich weryfikację i rozszerzenie.